

*75-річчя
доктора хімічних наук,
професора Ю.О. Тарасенка*

26 жовтня 2013 р. виповнилося 75 років доктору хімічних наук, професору Тарасенку Юрію Олександровичу, відомому вченому в галузі фізичної хімії неводних розчинів, адсорбції та поверхневих явищ. Його наукові праці присвячені створенню функціональних матеріалів (адсорбенти, каталізатори, електроди), вивченню сорбційно-каталітичних і сорбційно-електрохімічних процесів та розробці хімічних джерел струму.

Ю.О. Тарасенко народився в м. Луганську в сім'ї службовців. 1956 року він закінчив із золотою медаллю Луганську середню школу №13. Все його подальше життя пов'язане з Національним технічним університетом України „Київський політехнічний університет” (КПІ) та Національною академією наук України.

У 1956 р. Ю.О. Тарасенко вступив до КПІ на хіміко-технологічний факультет, де сумлінно навчався і отримав диплом інженера (1961 р.) за спеціальністю „Технологія неорганічних речовин”.

Потяг до наукової роботи виник у Ю.О. Тарасенка ще у студентські роки – дослідження «Применение изотопных методов для изучения механизмов химических реакций» відкрило йому шлях до аспірантури на кафедрі фізичної та колоїдної хімії КПІ (1961 – 1964 рр.), де його науковим керівником був один з яскравих фізико-хіміків нашої країни – професор Юрій Якович Фіалков. У 1965 р. Ю.О. Тарасенко отримує вчену ступінь кандидата хімічних наук (за спеціальністю „фізична хімія”), захистивши дисертацію «Электропроводность двойных жидких систем с не взаимодействующими компонентами».

Впродовж наступних 18 років Ю.О. Тарасенко працює в КПІ (асистент, старший викладач, доцент), поєднуючи педагогічну діяльність з науковими дослідженнями. Він читає лекційні курси „Загальна хімічна технологія” та „Фізична хімія” для студентів хіміко-технологічних та інженерно-фізичних спеціальностей, а також спецкурси – „Теорія технологічних процесів”, „Адсорбція і каталіз”.

Наукові дослідження цього періоду, присвячені вивченню кислотно-основної взаємодії, властивостей та застосуванню неводних електролітів, підсумовані в монографіях (у співавторстві з Ю.Я. Фіалковим і О.Н. Житомирським) «Физическая химия неводных растворов» (Ленинградское отделение издательства «Химия», 1973 г.) та «Chemia fizyczna roztworow niewodnych» (Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1983), а також вирішенню екологічної проблеми глибокого вилучення і утилізації ртуті з промислових середовищ і відходів різних виробництв.

У 1982 р. Ю.О. Тарасенко був обраний за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника в Інститут загальної та неорганічної хімії ім. В.І. Вернадського, а згодом провідним науковим співробітником відділу сорбції та тонкого неорганічного синтезу. За цей час (до 1991 р.) були створені оригінальні вуглецеві та кремнеземні сорбенти для вирішення задач гідрометалургії, промисловості особливо чистих речовин, екології та медицини. За результатами цих розробок у 1992 р. Ю.О. Тарасенко захищає у Білоруському державному університеті (м. Мінськ) дисертацію «Восстановительная сорбция благородных металлов» на здобуття наукового ступеня доктора хімічних наук

(спеціальність „фізична хімія”). В ній були узагальнені засади теорії відновної сорбції електропозитивних металів на активованому вугіллі за принципами нерівноважної термодинаміки короткозамкнених електрохімічних систем, сформовані критерії перебігу окисно-відновних процесів на активному вугіллі та гідридполісилоксанах, показана принципова роль кисню у таких реакціях, доведено можливість виникнення стабільних станів у сорбційно-електрохімічних системах, формування нанокластерів металів на поверхні вуглецевих гранул та регулювання їх розподілу по їх глибині. У 1993 р. Ю.А. Тарасенку було присуджене наукове звання професора за спеціальністю „фізична хімія”.

В Інституті сорбції та проблем ендоекології (1991 – 2007 рр.), очолюючи відділ сорбційних методів глибокого очищення речовин, Ю.О. Тарасенко отримав разом з колегами-однодумцями суттєві наукові результати щодо: селективного вилучення благородних металів з промислових розчинів і біологічних рідин, глибокого очищення газів для потреб мікроелектроніки та напівпровідникової техніки, створення нанесених каталізаторів для завдань екології.

З 2008 р. по теперішній час Ю.О.Тарасенко працює в Інституті хімії поверхні на посаді завідувача лабораторії електрохімії вуглецевих та неорганічних наноматеріалів з основним напрямком досліджень – розробка наукових засад і технологічних основ синтезу та модифікування поверхні наноматеріалів, які здатні до зворотного електрохімічного накопичення літію в апротонних електролітах. Запропонована принципово нова стратегія синтезу нанокompозитів «кремній–вуглець» із механічно-жорсткою структурою безпористого вуглецевого покриття. Це дозволяє отримувати активні матеріали із надвисокою зворотною ємністю та унікально низькою накопиченою незворотною ємністю. Розроблені нові функціональні апротонні електроліти, які дозволяють цілеспрямовано формувати ізолюючий поліфункціональний шар на поверхні електродів і, таким чином, кардинально покращити їх зворотність по відношенню до літію.

Слід відзначити, що педагогічний та науковий зв'язок Ю.О. Тарасенко з КПІ не переривається до цих пір. У різні роки він був професором – сумісником та консультантом на кафедрах фізичної хімії та технології неорганічних речовин хіміко-технологічного факультету КПІ, керівником магістерських та дипломних робіт, входив до складу державних екзаменаційних комісій цих кафедр, був членом кваліфікаційної вченої ради по захисту кандидатських та докторських дисертацій.

У даний час Ю.О. Тарасенко: член Вченої ради Інституту хімії поверхні ім. О.О.Чуйка НАН України, входить до складу спеціалізованих вчених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій при ІХП ім.О.О. Чуйка та ІКХХВ ім. А.В. Думанського, член редакційних колегій журналів «Хімія, фізика та технологія поверхні», «Химия и технология воды» та збірника наукових праць «Поверхность», член комісій по прийманню вступних іспитів до аспірантури та складанню екзаменів кандидатського мінімуму.

Завдяки високій науковій та педагогічній кваліфікації у різних розділах фізичної хімії, Ю.А. Тарасенка часто запрошують бути рецензентом та опонентом кандидатських та докторських дисертацій. Протягом багатьох років приймав участь (керівник, виконавець) у проектах різного рівня: INTAS, NATO, CNRS, УНТЦ. Ю.О. Тарасенко – автор майже 400 наукових праць, серед яких дві вже згадані монографії, більше 200 статей та понад 40 авторських свідоцтв та патентів на винаходи. Під його керівництвом захищено 9 кандидатських дисертацій.

Колеги та співробітники інституту щиро вітають шановного Юрія Олександровича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, життєвих сил і творчої наснаги.

Редколегія